AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 25 | Vilnius 1938 m. liepos 26 d. | Pirmi metai

ENTENTE CORDIALE

Taip yra vadinama Prancūzijos - Anglijos santarvė, sudaryta dar prieš Didįjį karą. Visokių pasaulyje yra santarvių, sąjungų ir blokų, bet taip keistai pavadintos santarvės tikrai nėra, išskyrus Prancūzijos - Anglijos, kurios savo glaudų bendradarbiavimą pavadino „Širdingąja Santarve" (Entente Cordiale). Toksai pavadinimas yra juo labiau keistas, kad, kaip žinome, politikos gyvenime širdies jausmai neturi reikšmės, ir tą gyvenimą vairuoja ir tvarko du vyriausieji veiksniai: kariška jėga ir diplomatinis apsukrumas. O betgi neatsižvelgiant į tai, prancūzai ir anglai savo bendradarbiavimą visose srityse vadina „Širdingąja Santarve", lyg tuo apibrėžimu norėdami pasakyti, kad tarpusaviuose jų santykiuose, šalia kariškos jėgos ir diplomatinio apsukrumo, yra ir kas daugiau, būtent—širdingumas.

Mums, be abejo, nesvarbu ar toksai dviejų didžvalstybių bendradarbiavimo pavadinimas yra tikslus, ar daugiau efektingas. Jie sau žino, o Europos tautoms, ištroškusioms taikos ir ramaus gyvenimo, yra pagrindo pasidžiaugti, kad šios dvi didžvalstybės turi bendrą žodį ginant dabartinę Europos padėtį.

Kitoje šio numerio vietoje skaitytojai ras straipsnį apie neramumų ir karo pavojaus vietas, kurios yra Berlyne, Ryme ir tolimoje Tokijoje. Nėra dviejų nuomonių, kad šios trys didžvalstybės visomis priemonėmis stengiasi sukelti naują pasaulio karą ir jį laimėti. Su baime skaitome žinias apie naują karo galimumą Tolimuose Rytuose, apie japonų invaziją Kinijoje, atsidėję sekame vokiečių provokacijas Čekoslovakijoje ir laukiame, kada galutinai pasibaigs naminis karas Ispanijoje. Dėl visų šių nuolatinio neramumo vietų pasaulis yra susirūpinęs todėl, kad iš tų vietų gaisro kibirkštys lengvai gali persimesti į kitas Europos valstybes, o tada... Atsiminkime 1914 — 1918 metus.

Štai tokiu neramiu momentu Paryžiuje viešnagėja Anglijos karalius, kurį nuoširdžiu džiaugsmu sveikina visa prancūzų tauta ir kurio atsilankymu Prancūzijoje yra patenkintos visos Europos tautos. Ne todėl, žinoma, kad prancūzai Anglijos karalių nepaprastai iškilmingai priėmė, bet visų pirma todėl, kad šiuo atsilankymu buvo dar labiau sustiprinta Anglijos - Prancūzijos santarvė, kuri šiuo metų yra stipriausias argumentas prieš guzo ieškančius vokiečius ir italus.

1937 metais būdamas Berlyne, Italijos diktatorius Musolinis demonstratyviai pareiškė, kad jis niekur kitur nevažiuosiąs, jis galįs aplankyti tik Vokietiją. Išauklėtas Anglijos karalius Paryžiuje panašiai neišsireiškė, bet iš pasakytų jo ir Prancūzijos prezidento iškilmingų kalbų aiškiai matome, kad šios dvi valstybės neleis perdaug degti Berlyno - Rymo ašiai, kurios kibirkštys gali nukristi į išdžiovinto parako sandėlius.

Užsiminus apie tai reikia pasakyti, kad per 20 metų Europos didžvalstybės gerokai prisidžiovino parako, o ypač didelę atsargą turi padarę vokiečiai, kurie mielai pamėgintų dar kartą primesti visai Europai savo valią, ko negalėjo padaryti 1914 — 1918 metais. Ir tikrai per paskutinius keleris metus atrodė, kad vokiečiai pagaliau ims naudoti paraką, bet kai pasirūpino didele jo atsarga ir prancūzai su anglais, vokiečiai turėjo susičiaupti, turėjo nusileisti. Nepatinka jiems ir dabar, kai Anglijos karalius savo iškilmingu įvažiavimu į Paryžių dar labiau pažymėjo, kad žinomoji „Entente Cordiale" stovinti Europos taikos sargyboje, panaudos visas turimas savo žinioje priemones taikai išsaugoti.

Štai kodėl turi tokios didelės reikšmės Anglijos karaliaus atsilankymas Paryžiuje, štai kodėl ne mažiau turės reikšmės ir Prancūzijos prezidento būsimas 1939 metų pradžioje vizitas Londone.

Ginklus gamina 18.000.000 žmonių

Užsienio spauda yra rašiusi, kad šiuo metu ginklų pramonėje dirba daugiausia žmonių. Anglų laikraščiai tvirtina, kad dabar visame pasaulyje ginklų pramonėje dirba 18.000 00) žmonių. Iš šios milžiniškos darbo armijos pragyvenimą gauna dar kiti 65.000.000 žmonių.

Tuo būdu šiuo metu ginklavimasis duoda duonos ir pragyvenimo nemažiau kaip 0.000.000 žmonių.

Didžiausia ginklų pramonės darbininkų armija šiuo metu esanti Japonijoje. Iš viso čia prie ginklų dirba 1.700.00 žmonių. Antrą vietą užimanti Vokietija, trečią Anglija, ketvirtą Italija, penktą Amerikos Jungtinės Valstybės, šeštą Prancūzija. Kurią vietą šioje eilėje užima Sovietų Rusija, nesą žinoma. Kai kas mano, kad tuo atžvilgiu Sovietų Rusija užimanti pirmąją vietą. Kiti gi mano, kad tik ketvirtąją arba penktąją vietą. Tačiau viena yra aišku: šios septynios valstybės savo ginklų pramonėje laiko apie 11.000.000 žmonių.

Toliau ginklavimosi dydžio eile eina šios valstybės: Čekoslovakija, Belgija, Rumunija, Meksika, Kinija, Ispanija ir eilė kitų. Ginklų pramonės fabrikuose darbininkai dirba dviem, trims ir daugiau pakaitų. Tų fabrikų darbininkai gauna geresnius atlyginimus nei kiti fabrikai. Ypačiai didelį atlyginimą gauna Jungtinių Amerikos Valstybių darbininkai. Padidintą atlyginimą gauna ir nuodingų dujų ir sprogstamųjų medžiagų fabrikų darbininkai. Ypačiai aukštas algas visose valstybėse gauna tie darbininkai, kurie dirba slaptuose ginklų pramonės skyriuose. Šios rūšies darbininkai yra prižiūrimi ypatingo personalo. Jie su namiškiais pasimato labai retai.

„L. A".

Lietuvos kariuomenės atstovas Varšuvoje

Praėjusią savaitę atvyko į Varšuvą naujai paskirtas Lietuvos kariuomenės atstovas pulkininkas *Aloizas Valušis,* buvęs ligi šiol pirmojo husarų pulko vadas.

Varšuvos spaudos pranešimu, Lietuvos kariuomenės atstovas jau apsilankė pas Lenkijos karo ministerį gen. Kaspšyckį ir pas vyriausiojo štabo viršininką gen. Stachevičių. Pulkininkas Valušis taip pat padarė vizitą Lenkijos užsienių reikalų viceministeriui Šembekui.

×

Vilniaus lenkų laikraščiai praneša, kad Lenkijos vyriausybė paskyrė 1.500.000 auksinų keliams į Lietuvą tiesti.

Šiemet rudenį norima užbaigti 20 kilometrų ilgumo plentas Paneriai-Zaviasai ir 40 kilometrų ilgumo plentas iš Vilniaus į Maišogalą. Be to, numatoma galutinai išlyginti plentas iš Varšuvos iki Suvalkų, o iš čia iki Kauno.

Po diplomatų karininkai

Visa Europos spauda vis dar plačiai rašo apie Anglijos karaliaus atsilankymą Paryžiuje, iš kur jis su savo palydovais sugrįžo į Londoną šio mėn. 22 dieną.

Jau buvo minėta, kad karaliaus viešėjimo metu, Paryžiuje Anglijos ir Prancūzijos užsienių reikalų ministeriai tarėsi svarbiais Europos politikos klausimais.

Dabar pranešama, kad, išvykus Anglijos karaliui iš Prancūzijos, į Paryžių atvyko Anglijos vyriausiojo štabo viršininkas C. Newarl ir jau šio mėn. 23 dieną Paryžiuje prasidėjo abiejų valstybių vyriausiųjų štabų viršininkų ir šiaip aukštųjų karininkų pasitarimai. Pasitarimuose dalyvauja ir abiejų valstybių karo ministeriai.

Šiems pasitarimams Europoje priduodama labai didelės politinės reikšmės, ypač pasitarimais yra suinteresuota Vokietijos vyriausybė.

Vilniečiai dalyvavo motociklų rungtynėse

Lietuvos Tautinės Olimpijados programoje buvo ir automobilių ir motociklų rungtynės. Jos įvyko liepos 23—24 dienomis. Keliolika automobilių ir motociklų turėjo per tam tikrą laiką apvažiuoti visą Lietuvą.

Motociklų rungtynėse dalyvavo ir du Vilniaus lietuviai sportininkai: agronomas Leonardas Palevičius ir mokytojas Bernardas Cicėnas. Rungtynės pasibaigė tokiomis išdavomis: pirmą vietą laimėjo vienas kaunietis, antrą vietą — agr. L. Palevičius, trečią — mokyt. B. Cicėnas.

Lietuvos ekonominiai reikalai

Lietuvos ekonominės organizacijos taip pat rengiasi paminėti savo valstybės nepriklausomybės 20 metų sukaktuves. Be ko kita nusistatyta šių metų rudenį Kaune sušaukti antrąją ekonominę Lietuvos konferenciją, per kurią bus apsvarstyti klausimai, kaip dar labiau praplėsti Lietuvos pramonės įmonių ir įstaigų tinklą. Numatomi naujų pramonės sričių organizavimo galimumai, pramonės įmonių finansavimai, joms naujų kreditų parūpinimas ir kt.

×

Amerikos laikraštis „Dinamic America", rašydamas apie bendrą pasaulio valstybių ekonominę būklę, daugiau paliečia jų finansų reikalus. Straipsnyje pažymima, kad Lietuva yra viena po pasaulinio karo įvykusių valstybių ir tik 1922 metais įvedusi savo piniginį vienetą — litą. Nuo to laiko Lietuva nei oficialiai, nei faktinai nėra nuvertinusi savo piniginio vieneto aukso vertybės. Ji yra vienintelė pasaulyje valstybė, kuri niekuomet nėra sumažinusi savo piniginio vieneto vertybės. Laikraštis pažymi, kad tai, ko turtingiausia pasaulyje valstybė nepajėgė padaryti, padarė mažutė Lietuva. Ji išlaikė savo valiutos tvirtumą ir savo finansinės sistemos neliečiamumą.

Toliau, apibūdindamas Lietuvos vyriausybės kovos būdus su ekonominiu kriziu, laikraštis daro išvadą, kad Lietuva išvengė ekonominės katastrofos todėl, kad jos vyriausybė sumaniai globojanti ir remianti visas ekonominio gyvenimo sritis.

—Kauno miesto burmistras Merkys išvyko į Maskvą susipažinti su to didmiesčio gyvenimu ir tvarkymu.

— Šiomis dienomis Lietuvos Valstybės Banko aukso fondas turėjo aukso už 79,17 milijonų litų; užsienio valiutų — 1,21 mil. lt; popierių pinigų apyvartoje buvo 119,87 mil. lt. Popierinių pinigų padengimas auksu sudarė 66,1 nuošimtį, o auksu ir užsienių valiuta — 67,1%.

— Liepos 31 diena Lietuvos Valstybėje bus paskirta šeimininkėms. Jos tikslas — siekti aukštesnio namų kultūros lygio.

— Lietuvos Valtybėje nuo 1919 metų iki šių metų pradžios mokslui eiti valstybinių stipendijų išduota 14.170.494 lt. Dabar ruošiamas naujas stipendijų dalinimo ir jų grąžinimo įstatymas.

— Lenkų lėktuvu į Kauną atskrido Varšuvos miesto viceburmistras grafas Tiškevičius, kuris ketina Palangoje, savo nuosaviame ūkyje, praleisti vasaros atostogas.

— Liepos 19d. Kaune įvyko Lietuvoje veikiančios Šv. Kazimiero draugijos narių visuotinis susirinkimas, per kurį vietoj mirusio prel. A. Dambrausko - Jakšto išrinktas poetas kun. M. Vaitkus.

— Šiomis dienomis Nemune nuskendo į Lietuvą atvykusi Anglijos lietuvaitė Šilberytė.

Už vendenyno suskambės lietuviška daina

Pasaulinėje parodoje, kuri įvyks 1939 m. New Yorke, dalyvauja taip ir Lietuva. Toje parodoje lietuvių diena paskirta rugsėjo 10 d. Būsiančios pasaulinės parodos lietuvių dienai kruopščiai ruošiasi iš anksto Amerikos lietuviai, norėdami gražiai pasirodyti ir tinkamai atstovauti savo tėvynę iš viso pasaulio suvažiavusių parodos dalyvių akyse. Centriniu lietuvių dienos programos įvykiu norima padaryti dainų šventę ir masinius tautinius šokius, pritariant dainoms.

Lietuvių dainų šventės vyr. dirigentas kompozitorius J. Žilevičius informuoja, kad jau dabar lankomi ir ruošiami lietuvių chorai, kurie, numatoma, sudarys apie 3.000 dainininkų. Moterys dainininkės bus visos apsirengusios tautiniais drabužiais. Dainų repertuarą sudarys liaudies dainos ir amerikiečių kompozitorių (lietuvių) kūriniai. Kai kurių lietuvių kolonijų chorai yra apsidėję specialiais mokesčiais sudaryti kelionės išlaidų fondą.

Atidėtos prekybos derybos

Praėjusiame „Aido" numeryje buvo paduota žinia, kad šio mėn. 23 dieną Varšuvoje būsianti pasirašyta tarp Lietuvos ir Lenkijos laikina prekybos sutartis. Dabar betgi aiškėja, kad jokia sutartis tuo tarpu dar nepasirašyta. Be to, pranešama, kad laikinai nutrauktos derybos dėl prekybos sutarties. Spėjama, kad iki naujų derybų delegacijos susipažins su kitos pusės pasiūlymais ir pageidavimais.

Tuo pačiu metu, kai spaudoje pasirodė žinių apie derybų atidėjimą, viename lenkų laikraštyje „Codzienna Gazeta Handlowa" buvo įdėtas pasikalbėjimas su Lietuvos delegacijos pirmininku direktoriumi Jonu Norkaičiu, kuris tarp kitko pareiškė, kad dabar, sudarius diplomatinius santykius, prekybos sutartyje turi būti pritaikintas „Do ut des" dėsnis. Vadinasi, už kiek tu man parduosi, už tiek ir aš tau. Be to, dir. Norkaitis dar priminė, kad prekybos sutartis tarp abiejų valstybių yra tuo labiau sunku sudaryti, kad ir Lietuva ir Lenkija yra ūkio kraštai ir iš abiejų valstybių yra išvežamos tokios pačios prekės. Toliau dir. Norkaitis pareiškė, kad Lietuva galinti iš Lenkijos daug daugiau pirkti, negu jai parduoti. Tokia padėtis, dir. Norkaičio nuomone, labai trukdanti derybas, ir todėl ypač reikia daug geros valios, kad galima būtų susitarti.

(Visą dir. Norkaičio šiuo svarbiu klausimu pareiškimą įdėsime kitame „Aido" numeryje).

Šiurpulinga lenkų lėktuvo katastrofa

Žuvo 14 keleivių

Šio mėn. 23 dieną popietinėmis valandomis Rumunijoje įvyko šiurpulinga lenkų lėktuvo katastrofa. Tą dieną, kaip paprastai, keleivių susisiekimo didelis lėktuvas išskrido iš Lvovo į Bukareštą. Lėktuve kartu su įgula buvo 14 žmonių. 17 val. 38 min. buvo gautas radijo pranešimas, kad lėktuvas skrenda 2.000 metrų aukštumoje. Daugiau pranešimų negauta, nes tuojau įvyko katastrofa. Lėktuvas iš tokios aukštumos krito žemėn ir Sudužo... Vi i keleiviai — 14 žmonių žuvo vietoje.

Katastrofos priežastys tuo tarpu nežinomos ir dabar žinovai jas tiria.

Prancūzijos Prezidentas vyks į Londoną

Visos Europos spauda vis dar rašo apie Anglijos karaliaus atsilankymą Paryžiuje. Tarp kitko Anglijos karalius, būdamas Paryžiuje, užprašė Prancūzijos prezidentą atvykti į Londoną. Šiam užprašymui priduodama didelės politinės reikšmės.

Spaudos pranešimu, Prancūzijos prezidentas padarys revizitą Anglijos karaliui ne anksčiau, kaip kitais metais pavasarį.

Įstatymas apie savivaldybes

Lenkijos seimas, susirinkęs į nepaprastą posėdį, jau apsvarstė ir priėmė naują įstatymą apie rinkimus į savivaldybes. Dabar tas įstatymas svarstomas senate. Reikia tikėtis, kad ir senatas jį priims. Tokiu būdu jis netrukus bus paskelbtas ir įsigalios, o šių metų rudenį miestuose ir daugelyje valsčių įvyks rinkimai.

Dabar galima būtų mūsų skaitytojus supažindinti su svarbiausiais to įstatymo dėsniais. Pagal tą įstatymą bus vykdomi rinkimai į seniūnijas (gromady) ir valsčiaus tarybas (rada gminy), nekalbant jau apie miestų tarybas.

Tų atstovų pareigos yra svarbios ir reikšmingos. Jie sudaro savivaldybių branduolį, kuris visų valsčiaus gyventojų vardu daro reikšmingus nutarimus, sprendžia svarbius klausimus, svarsto visus valsčiaus reikalus.

Čia prie progos reikia priminti, kad valstybėje daug reikalų pavedama tvarkyti patiems gyventojams. Jiems, kaip sakoma, tam tikrais atvejais leidžiama patiems valdytis. Iš to ir susidaro savivaldybė (patys save valdo). Žemiausias savivaldybės vienetas yra seniūnija, kurią sudaro kelių mažesnių arba vieno didelio kaimo gyventojai. Jos priešakyje esti seniūnijos gyventojų išrinktas seniūnas — šaltišius. Keliolika seniūnijų sudaro valsčių, kurio priešakyje esti valsčiaus taryba su viršaičiu — vuitu. Toliau eina apskrities taryba ir vaivadijos taryba.

Kaip jau minėjome, seniūnai ir valsčiaus taryba visų valsčiaus gyventojų vardu svarsto ir daro nutarimus įvairiausiais reikalais. Valsčiaus taryba svarsto ir nutaria, kiek turi mokėti mokesčių („gminavų“ mokesčių) valsčiaus reikalams kiekvienas ūkininkas nuo hektaro dirbamos ir naudojamos žemės, ar amatininkas už savo įmonę, ar pirklys už savo krautuvę. Ta taryba nutaria, kuriems tikslams tuos surinktus mokesčius sunaudoti ir kiek kuriam reikalui tų pinigų skirti: ar mokyklų statybai, ar kelių tiesimui, ar ligoninės įrengimui, ar agronomo nusamdymui ar žemės ūkio mašinų įsigijimui ar kariškoms organizacijoms, raudonam kryžiui ir t. t. Be to, valsčiaus taryba nutaria šimtus kitokių reikalų, pavyzdžiui, kur koki keliai tiesti, tiltai statyti, ar duoti ir kam pašalpą besimokinant kurioje nors mokykloje, ar reikalingas veterinarijos gydytojas ir kas jį valsčiuje turi laikyti, kiek jam mokėti, kur statyti ir kokia kaina mokykla ir t.t.

Iš čia paduotų kelių pavyzdžių (jų galima būtų priskaityti šimtai) jau bus aišku, kad valsčiaus taryba yra labai svarbus organas, nes jam pavedamos reikšmingos pareigos. Todėl tarybos narys turi būti protingas, kultūringas, sąmoningas ir drąsus žmogus, kuris gerai supranta savo kaimynų, kurie jį išrinko, reikalus, padėtį, supranta savo pareigas, kam jis išrinktas ir kokia jo rolė taryboje. Susipratę, sąmoningi tarybos nariai savo valsčiaus gyventojams gali labai daug gero padaryti, jie gali pakelti ir palengvinti kultūrinį gyvenimą. Dėl to rinkimų metu labai svarbu išrinkti į tarybą arba į seniūnus tokius asmenis, kurie savo pareigas atliktų sąžiningai, kurie sugebėtų tinkamai atstovauti valsčiaus gyventojų ekonominius ir tautinius reikalus ir mokėtų juos energingai ginti.

Tokius atstovus gali išrinkti tik tie rinkėjai, kurie gerai žino rinkimų taisykles, kurie pažįsta savivaldybių rinkimų įstatymą. Šioje vietoje bent trumpai suminėsime svarbesnius naujojo įstatymo projekto punktus ir dėsnius.

Rinkimuose galės dalyvauti kiekvienas Lenkijos pilietis (vyrai ir moterys), kuris turi teisę dalyvauti seimo rinkimuose ir mažiausiai vienerius metus gyveno tame valsčiuje. Išrinktas gali būti kiekvienas asmuo, kuris turi teisę dalyvauti rinkimuose ir kuris rinkimų metu baigė 27 metus. Rinkimai yra visuotini, slapti, lygūs, betarpiški. Rinkimus paskelbia apskrities storasta, kuris nustato ir balsavimo dieną. Valsčiaus viršaitis nevėliau kaip 11 dienų prieš rinkimus paskelbia, kiek reikia išrinkti atstovų, kas turi teisę balsuoti ir kur kreiptis tiems, kurie neįtraukti į balsuojančių sąrašą, kurią valandą ir kur įvyks balsavimas ir t. t. Sudarius galutinį balsuotojų sąrašą, per dvi dienas rinkėjai turi teisę rinkimų komisijai pateikti kandidatus į tarybą. Jeigu rinkimų sritis nepadalyta į kelias dalis, tai kandidatus į tarybą gali teikti (pristatyti) nemažiau kaip $^1/_{20}$ dalis turinčių teisę balsuoti. O jeigu rinkimų sritis padalyta į kelias dalis (okręgi), tai kandidatas turi gauti $^1/_{10}$ dalį balsų toje rinkimų dalyje. Jeigu kandidatus pristato tiktai viena rinkėjų grupė ir jų (kandidatų) skaičius nebus dvigubai didesnis, negu tame valsčiuje numatytas skaičius tarybos narių, tai balsavimai neįvyks, o tarybos nariais liks kandidatai. Protestą po įvykusių rinkimų, kad rinkimai būtų iš dalies ar ir visai panaikinti, turi teisę pateikt nevėliau kaip per 7 dienas, skaitant nuo rinkimų davinių paskelbimo dienos tokis pat rinkėjų skaičius, kaip ir patiekiant kandidatus. Protestus svarsto ir dėl jų sprendimus daro apskrities storasta. Jis ir be protesto rinkimus gali panaikinti ir paskirti naujus.

Rinkimų (balsavimo) metu kiekvienas turįs teisę rinkti turi pats atvykti į balsavimo vietą ir, gavęs iš komisijos voką ir lapą popierio, parašyti ant jo tų kandidatų vardus ir pavardes, kuriuos nori išrinkti. Bet balsuotojas gali ir žodžiu pasakyti rinkimų komisijai, kuriuos kandidatus jis nori rinkti į tarybos narius. Komisija balsuotojo akyvaizdoje privalo įrašyti į protokolų knygą tų asmenų pavardes.

Seniūnijos, kurios turi nedaugiau kaip 500 gyventojų, rinks 12 tarybos narių, kurios turi nuo 500 iki 1000 — 16 narių, nuo 1000 iki 1500—20 narių, nuo 1500 iki 2000 — 24 narius ir daugiau kaip 2000 gyventojų — 30 narių.

Tai štai keletas svarbesniųjų įstatymo projekto dėsnių. Iš jų galima susidaryti vaizdas, kaip rinkimai vyks ir kaip turi pasielgti rinkėjai, kad galėtų išsirinkti tuos, kuriuos norėtų. *J.*

Anglijos karališkoji pora pasitinkama Paryžiuje. Čia matome Anglijos karalių Jurgį VI, karalienę Elžbietą, Prancūzijos prezidentą Lebruną ir jų palydovus.

Susirūpinkime iš kitur atvykstančiais lietuviais

Tarp Lietuvos ir Lenkijos valstybių pradėjus veikti įvairiom susisiekimo priemonėm, į abi puses ėmė važinėti žmonės. Dabar, pavyzdžiui, nėra tos dienos, kad kas nors iš šios pusės nenuvažiuotų anon, ir iš anos pusės kas neatvažiuotų į šią pusę. Katron pusėn važiuoja daugiau žmonių — neteko sužinoti. Bet, kaip matyti iš laikraščių pranešimų, žmonių judėjimas į abi puses yra nedidelis. Kasdien ten ir atgal traukiniai nuveža ir parveža vos po keletą žmonių.

Iš anos pusės atvažiavę žmonės kalba, kad ten didelio „užsidegimo“ važinėti į šią pusę nesama. Važiuoja tik tie, kurie turi rimtų reikalų ir tie, kurie šiame krašte turi savo giminių. Šiaip vien įspūdžių ieškoti, esą, nieks nevažiuoja. Pagaliau, esą, nieks ir neragina, kad važiuotų, nes nematą rimtesnio reikalo.

Iš šios pusės maža kas tevažiuoja dėl formalių priežasčių. Pavyzdžiui, norint iš Vilniaus nuvažiuoti Kaunan reikia atlikti tokie formalumai: 1) įsigyti užsienio pasas ir 2) Lietuvos viza. Užsienio pasą duoda Miesto Storastijos įstaiga. Užsienio pasui gauti prie prašymo dar reikia prijungti įrodymas, kad esi nuolatinis vietos gyventojas ir liudijimas, kad iš tikųjų anon pusėn važiuoji pas gimines ar kur kitur svarbiais reikalais. Toks liudijimas dar turi būti patvirtintas Lenkijos pasiuntinio Kaune. Gavus užsienio pasą, už kurį reikia mokėti 80 auks., kreipiamasi į Lietuvos pasiuntinybę Varšuvon. Gavus iš ten vizą, tuomet jau galima važiuoti. Rengiantis kelionen belieka galvoti tiktai apie pinigus, kad nesivežtum daugiau kaip 200 auksinų.

Kaip matome, kitados (1921 — 1934 metais) į aną pusę lengviau galima būdavo nuvažiuoti, negu dabar. Juk atmename, tuomet pakakdavo paprasto vaivadijos įstaigos liudymo (przepustka), už kurį reikėdavo sumokėti 20 auksinų.

Tačiau šiaip ar taip kalbėsime, bet turėsime konstatuoti, kad žmonės vis dėlto į abi puses važinėja. Vilnius kasdien mato visokių ekskursijų iš Silezijos, Poznanės, Krokuvos ir jų tarpe vieną kitą žmogų ir iš Lietuvos Valstybės. Tai padidina miesto judėjimą ir paįvairina jo gyventojų nuotaiką.

Bet, kaip žinome, iš kitur atvykstančias lenkų ekskursijas globoja vietos lenkų turistų sąjunga. Jos nariai parūpina atvykusiems nakvynes ir pasistengia parodyti Vilniaus ir jo apylinkių įdomesnes vietas. Kasdien mes matome prie bažnyčių ar kurių kitų įdomesnių pastatų ekskursininkų būrius ir jiems aiškinančius jų vadovus. Vadinasi, iš kitur atvykę lenkai Vilniumi domisi, o jų smalsumą patenkina tam specialiai parinkti žmonės.

O kaip gi Vilnių lanko iš kitur atvykę lietuviai?

Kad ir nedaug Vilniuje mes matome iš kitur atvykstančių lietuvių, tačiau pastebime, kad jų susidomėjimas Vilniumi yra žymiai didesnis. Iš kitur atvykęs lietuvis į Vilniaus meno ir kultūros paminklus žiūri ne vien akimis. Jis visa tai ne vien mato, bet ir jaučia, supranta, gėrisi ir ryškesnes padaro išvadas.

Deja, atrodo, lietuvių susidomėjimas ne visada būna patenkintas. Atsitinka, kad iš kitur atvykusio lietuvio nėra kam ir pavedžioja. Kreipiasi vienur, kreipiasi kitur — nėra vadovų. Pagaliau būna taip, kad ir kai kurie mūsų vadovai toli gražu nesugeba tokiems svečiams parodyti įdomesnių dalykų ir suteikti tikslesnių žinių. Faktas: atlydėjus į Vilnių gausesniam kauniečių būriui Vytauto Vileišio pa-

JUOZAS PAUKŠTELIS 2)

Dėdė Vilkelis

— Parėjęs namo tu jį išmatuok, tada pamatysi koks drūtas buvo ąžuolas. Taigi, buvo labai seniai, Kur dabar jūsų kiemas, seniau stovėjo dvaro rūmai. Oi, biaurus buvo to dvaro ponas — su žmonėmis važinėdavo. Būdavo, išrenka iš viso pulko kelius geriausius vyrus, pasikinko ir važiuoja į Linkuvą. Kad aš tiek šimtų turėčiau, kiek tas ponas žmonių išžudė, tai būčiau milijonierius. Netoli rūmų augo tas pats ąžuolas, kurio kelmas dabar jūsų kluone.

Vieną vasarą ponas grįždamas iš svetimos žemės parsivežė mokytą mešką ir pririšo prie to ąžuolo. Ar žinai, vaike, kam jis parsivežė tą mešką?

— Nežinau, dėde.

— Ogi baudžiauninkams lupti. Kai tik koks baudžiauninkas užrūstindavo poną, tuoj, būdavo, veda po ąžuolu pas mešką ir guldo. Meška turėjo nusipynusi storą vytinį ir ponui liepiant kirsdavo... Apsergėk Viešpatie, kas tik gaudavo nuo meškos mušti, tas ilgiau kaip tris dienas negyvendavo.

— Kodėl, dėde? — tartum nežinodamas paklausiau.

— Kodėl... Dar klausia... Gi kur meška kirsdavo, ten vytinis iki pat kaulo įlįsdavo. Kaip su peiliu, Dieve gelbėk, perskrosdavo.

Aha vaike, tokie buvo laikai.— Žiūri senis į mano mizerną fizionomiją. Nejauku. Jis nepakenčia nosis pakabinusių žmonių. Paėmęs už kozirko pasikėlė kepurę, pasikrapštė pakaušį ir ėmė juoktis.

— Dėdė vėl juokies...

— Aha... Nebeturiu laiko, reikia bėgti.

— Ne, dėde, pasakyk, tur būt vėl ką įdomaus atsiminei.

— Cha cha! O ką tu man užmokėsi už pasakymą?... Vis jums sakyk ir sakyk...

Iš senio lūpų matėsi, kad dar ne viską išliejo, ką turėjo ant širdies...

— Taigi, sako vyrai vyrai... Kokie šių dienų vyrai. Bet seniau, kad buvo vyrai, tai vyrai, su meškomis eidavo ristis.

— Na jau ko ne ko, bet meškos žmogus tai nepriveiksi...

— Eik tu... tik klausyk, kaip buvo.. Amžiną atilsį tavo senelis tarnavo Pamūšyj pas poną Radenį. Tai kad buvo vyras, nė penkios dešimtys mūsiškių tokio dabar nenuveiktų. Vieną kartą, sutinka jį ponas Radenis ir sako: „Ja aber Kazimierai, ja aber bus tavo vestuvės per Kalėdas... Ja aber gal tu nežinai kokią tau panelę išrinkau?“.

„Nežinau, jūsų mylista“, — atsakė tavo senelis. Ee, vaike, seniau ne patys vyrai, bet ponai jiems pačias rinkdavo. Be pono žinios nė pas mergaites būdavo nenueisi.

„Ja aber Kazimierai, tu ženysis mano kambarinę Barborą“.

„Pono panelė, ponas galėsi ją ir ženytis“, drąsiai atkirto tavo senelis. Radenis iš piktumo, kaip šveis tavo seneliui, net žandas suskambėjo. Staiga Radenis išblyško ir ėmė šaukti: „Ja aber gelbėkit, gelbėkit!“. Subėga vyrai, gi žiūri dešinės pono rankos pirštai visi išsisukinėję, o pati ranka, kaip papuška išsipūtusi. Mat, vaike, ponas nežinojo. kad tavo senelio žandas, kaip geležinis. Mat, kaip davė į tokį kietą žandą, taip ir ištiško pono ranka, o mažąjį pirštelį vos paskui surado nukritusį tarp dilgynių.

Iš skausmo ponas negalėjo žodžio pratarti ir nuėjo į rūmus vaitodamas...

Po dviejų savaičių Radenis pakvietė dešimtį vyrų, liepė suimti tavo senelį ir atiduoti meškai, kad nukankintų. Tavo senelis atsistojo ir sako įėjusiems vyrams:

„Aš nenoriu čia jūsų visų iškloti, kaip lapų. Jūs niekuo nekalti... Nueisiu pas mešką ir jūsų nevaromas“.

Eina. Meška pamačiusi ėmė draskytis, mauroti ir vartyti raudonas akis. Ponas iš tolo stovėdamas suriko:

„Ja aber, gulk!“

Tavo senelis negula. Tada ponas ėmė rodyti meškai, kad paguldytų. Nieko nelaukusi meška kaip čiups tavo senelį į glėbį, bet tas tik pasispiaudė ranką, kad šveis meškai per ausį, ši kabar kabar, nusispardė, atskaitė paskutinį dekretą ir nebėra meškos.

„Ja aber, užmušti ir jį, kaip jis mano mešką užmušė!“ šaukė ponas.

Bet kas išdrįs prie tavo senelio nagus prikišti. Vyrai tik džiaugiasi, kad užmušė Herodą, kuris jiems gyviems kailį skusdavo... Tada ponas sumanė kitokiu būdu jam atkeršyti. Radenis turėjo porą nesvietiškai didelių ir baikščių arklių. Vieną dieną dvaro „kučeris“ pasikinkė abudu arklius į karietą ir atvažiavo prie rūmų.

„Ja aber Kazimierai“, sako Radenis tavo seneliui, „tu mane nuveši į Linkuvą... Ja aber sėsk“.

Kaip tik tavo senelis atsisėdo „kučerio“ vietoj ir paėmė vadeles, Radenis pykšt iš revolverio ir iššovė. Arklius tarytum kas karštu vandeniu perpylo, šoko iš vietos ir, kaip viesulas, ėmė bėgti,

„Ja aber, dabar tą neklaužadą užmuš“, džiaugiasi ponas, bet tavo senelis, kad patrauks vadelėmis, abudu arkliai klest ir atsisėdo ant uodegų. Kad žinotum sėdi ir dreba. Mato ponas, kad čia blogai. „Ja aber, paleisk arklius, o vyrai suimkite ir nulupkite jam gyvam kailį“.

Ponas liepia, kaip neklausys — visi puolė prie tavo senelio. Šis gi kad griebs iš rūmų gonko vieną šulą, kad pasisuks, tuoj nebėr nė vieno, o senos gonkos bur-burrr ir subirėjo. Ponas nusigando ir dreba. Jis manė, kad tuoj ir visi rūmai sugrius.

„Ja aber vyručiai, nebelįskite prie jo... Klausyk Kazimierai, aš tau duosiu žemės, išsirink sau kokią nori pačią ir eik nuo mano galvos“.

Tam to ir tereikė: gavo tris dešimtis dešimtinių žemės, išsirinko „slaunią“ panelę iš karališkių ir apsiženijo. Tat ir dabar jo vaikų vaikai gyvenate...

Aha, tokių, vyrų šiandien nė su žiburiu niekur nebesurasi...

Ir traukiasi senis bėgti.

— Palauk dėde, o sakyk kam tą pupą dabar laikai rankose...

Ar gi tu nieko nepastebi?

— Nieko, ką aš galiu pastebėti.

— Pažiūrėk, ar nematai kad jos ankštys visiškai nebetaip išaugusios.

— Tai kaip jos turi būti išaugusios.

(B. d.)

laikus, vienas mūsų Vilniaus „žinovų“ vienam Kauno žurnalistui parodo Mickevičiaus gatvėje karininkų klūbo namus ir pasako: „Čia buvo pasirašytas Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo aktas“, o tas žurnalistas, sugrįžęs Kaunan, ima taip ir parašo viename dienraštyje... Tuo tarpu net daug nelietuvių žino, kad Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo aktas buvo pasirašytas 1918 metais vasario 16 dieną Pilies (Zamkowa) gatvėje esamamuose ties pat pašto įstaiga namuose. Panašiai svečiams pripasakojama ir kitų būtų ir nebūtų dalykų.

Kad atvykę iš kitur lietuviai geriau galėtų Vilnių pažinti ir išsivežti daugiau tikslių žinių, mūsų tarpe turėtų susirasti vadovų, kurie galėtų juos, panašiai kaip lenkai, po miestą pavedžioti. Bet to dar maža. Mūsų vadovai ir patys turėtų Vilnių geriau pažinti. Juk toje srityje literatūros ir tikrų žinovų netrūksta. Belieka tik daugiau pasiskaityti, pastudijuoti ar pas daugiau žinančius asmenis pasiteirauti.

Tiesa, į Vilnių pradėjo iš kitur važinėti lietuviai tuo laiku, kai beveik visas mūsų besimokąs jaunimas išvažiavo į kaimą vasaros atostogų. Tokiu laiku iš tikųjų nelengva surasti vienas kitas laisvesnis žmogus, kuris galėtų malonius mūsų svečius pavedžioti ir jiems šį tą paaiškinti. Bet vis dėlto, man rodosi, neatsižvelgiant net ir į laiko nepatogumą, mūsų tarpe turėtų susirasti žmonių, kurie galėtų šį reikalą tinkamai sutvarkyti.

Juras.

Pasaulis naujo krizio išvakarėse

1937 metais pasauliniame ūkyje buvo jau pasireiškęs tam tikras pagerėjimas. Atrodė, kad ilgai tvėręs ir visiems įkyrėjęs ekonominis krizis pagaliau išnyks ir susilauksime geresnių laikų. Pirmiausia pagerėjimas pasireiškė Amerikoje, Anglijoje ir Skandinavijos valstybėse. Pramonės išdirbinių kainos buvo jau gerokai pakilusios, žemės ūkio gaminių kainos taip pat taisėsi. Apskritai, gamyba buvo pasidariusi gyvesnė, bedarbiai rasdavo darbo. O sakysime Anglijoje ir Skandinavijos valstybėse buvo netgi pradėję stigti kvalifikuotų darbininkų. Tasai ūkiškas pagerėjimas buvo šiek tiek pajustas ir mūsų ūkininkų, nes žemės ūkio gaminių kainos ir šiame krašte buvo pakilusios.

Tačiau numatantieji ekonomistai tvirtino, kad ekonominis pagerėjimas esąs tik laikinis, sukeltas laikinių reiškinių. Nurodoma buvo, kad tie reiškiniai esąs smarkus visų valstybių ginklavimasis. Mat, ginklavimuisi reikia daug geležies, plieno, vario, be to, pakilus ginklų gamybai, reikėjo daugiau akmens anglių ir kito. Esant didelam šios rūšies žaliavų pareikalavimui, jų kainos staiga buvo pakilusios, o iš šitų kainų paskui ir visos kitos kainos ir buvo pradėjusios kilti kainos ir kitų gaminių. Žodžiu sakant, atrodė, kad nuo pernai metų viskas eis geryn. Tačiau tik taip atrodė. Ekonomistų tvirtinimai pasirodė teisingi, nes po trumpo, ir ne visai normalaus pagerėjimo, krizis vėl grįžta. Ir sakoma, kad dabartinis krizis būsiąs daug sunkesnis, negu praėjusių metų. Pablogėjimas pasireiškė pirmiausia ten, kame buvo pasirodęs pagerėjimas t. y. Amerikoje kur gamyba staiga pakilusi vėl nukrito, atsiranda vis daugiau bedarbių, o šiemet Amerikos biudžetas davė 5.000.000.000 dolerių deficito.

Nors valstybių ginklavimasis nėra sumažėjęs (Anglija, pav,. skiria dar didesnius kreditus ginklavimuisi), bet vis dėlto žaliavų kainos po praėjusių metų pabaigoje smarkiai nukrito ir dabar kol kas laikosi tokiame pačiame lygyje. Pastebėtina, kad ir žemės ūkio kainos pasaulinėje rinkoje yra labai nepastovios: čia pakyla, čia vėl krenta. Tiesą sakant, žemės ūkio gaminių kainos pareina nuo derliaus ar nederliaus, bet vis tiek tos kainos šokinėja nenormaliai.

Nėra abejonės, kad naujo krizio banga palies ir mūsų krašto ūkininkus. Tačiau kol kas mūsų krašte žymu likučiai visuotinio ūkiško pagerėjimo, žemės ūkio gaminių kainos yra kiek didesnės, negu seniau. Bet negalima pamiršti, kad atskirų valstybių ūkiška padėtis (eksportas) pareina daugiausia nuo pasaulinio ūkio konjunktūros arba ūkiškų sąlygų. Pradėjus kitur rodytis naujam kriziui, neišvengs jo ir mūsų kraštas. Todėl ūkininkai turi būti tam pasiruošę.

n.

Lietuvių kalbos skiltis

Dėl taisyklingo tarimo

Šnekamoji kalba tik tuomet gali būti graži ir skambi, kai taisyklingai ir aiškiai tariami atskiri skiemenys ir ištisi žodžiai. Be to, tarybu čia ir taisyklingas kirčiavimas. Nesigilinant į teoriją, iš karto renka suminėti keletas netaisyklingai tariamų žodžių.

Daugelis mūsų, ypač iš inteligentų tarpo, savotiškai taria minkštuosius skiemenis. Pavyzdžiui, sakoma: *žūru* (o turi būti *žiūriu*), *tu-ru* (*turiu*), *važuoti* (*važiuoti*), *nuva-žavo* (*nuvažiavo*), *graičau* (*greičiau*), *geriau* (*geriau*), *padarau* (*padariau*), *čia* (*čia*) ir t.t. Kiti vėl neištaria, kaip reikiant, *e* ir *ė*. Pirmasis balsis tam tikrais atvejais išvirsta į *ia*: sakoma *šaši* vietoj *šeši*. Pirmasis balsis dažnai ištariamas kaip *ie* pav.: *vielu*, *liešos*, *lietas*, o turi būti *vėlu*, *lėšos*, *lė-tas*, *vėjas*, kitaip sakant, *ė* turi būti tariama. Dažnai taip pat neištariama *uo*, pav. sakoma: *dona*, *Jozas*, *jodas jokas*, *podas* ir t. t., nors kitas ir žino, kad turi būti tariama *duona*, *Juozas*, *juokas*, *puodas*.

Kas tokiais atvejais daryti?

Čia tik gali taisytis kiekvienas individualiai, o visų pirma turi *gar-sų* skaityti daug lietuviškų knygų. Skaitydamas, turi stengtis kuo taisyklingiausiai ištarti kiekvieną garsą, kiekvieną skiemenį. Turi atidžiai save skaitant kontroliuoti, sunkiai tariamus žodžius reikia kartoti kelis ir keliolika kartų, kol liežuvis pasidarys lankstesnis ir išsiaiškins aiškiai kiekvieną garsą. Ypač skiemenis su *uo*, reikia aiškiai pabrėžti *u*. Tada tikriausiai bus įprasta taisyklingai tarti *duona*, *juodas*, *puodas* ir kiti su panašiais skiemenimis žodžiai.

Dažnai skaitant garsiai knygas, galima išmokti visiškai taisyklingai kalbėti. Bet ir kalbant, visuomet reikia save kontroliuoti. Reikia stengtis taip pat aiškiai tarti žodžių galūnes. Kas netaisyklingai kalba, tam naudinga klausytis, kaip kiti kalba.

Kiti dalykai

Labai dažnai tenka girdėti šitokie posakiai: *prie progos* turiu tau pasakyti; į savo laišką gavau *sekantį* atsakymą; visas įvykis atrodė *sekančiai*; ketvirtadienį *išpuola* šventė, visiems *išpuola* po du obuoliu; *iš kalno* su padėka; kad niekas *go* nepasakytų; *iš kalno* su mokėjau pinigus už butą; galiu tik tau *ant ausies* pasakyti; *ant sveikatos*. Pabrauktieji žodeliai yra netaisyklingi. Turi būti sakoma: *šia* *proga* turiu tau pasakyti, *kita* *proga* tau pasakysiu, arba *progai* *pasitaikius* tai padarysiu; į savo laišką gavau *šitokį* ar *tokį* atsakymą, visas įvykis atrodė *taip* (sekąs, sekantis, sekanti yra dalyvis padarytas iš veiksmažodžio sekti, todėl ir šio dalyvio vartojimas aukščiau minėtuose pasakiuose netinka, nes turi visai kitokią prasmę); ketvirtadienį *bus* šventė, ketvirtadienį išeina Dievo Kūno šventė; visiems *išeina* arba *tenka* po du obuoliu; *iš anksto* žinojau, kad nieko nepasakysi; *iš anksto* sumokėjau pinigus už butą; galiu tik tau *į ausį* pasakyti; į *sveikatą*

A. Pangonis.

Trys nerimo židiniai

„Aido“ skaitytojai kiekviename numeryje randa nuolatinius skyrius: „Karas Ispanijoje“, ir „Karas Kinijoje“. Tai du židiniai, kurie kelia didelį neramumą visame pasaulyje.

Be šių dviejų yra ir trečias židinys, kuris tuo tarpu dar neliepsnoja, tačiau pritvinkęs ir yra didelio pavojaus sukelti dar baisesnį gaisrą, negu Kinijoje arba Ispanijoje. Turima galvoje Čekoslovakijos vokiečių klausimas, tiksliau tariant, vokiečių noras paglemžti Čekoslovakiją.

Jeigu šitie židiniai pavykų likviduoti arba bent liokalizuoti, tai taikai negrėstų toks didelis pavojus. Tačiau šiuo metu dangus dar labai apsiniaukęs ir, neatsižvelgiant į dideles pastangas įkaitusiai atmosferai atšaldyti, padėtis negerėja ir valstybių apetitai nemažėja.

Pažymėtina, kad visus šiuos židinius sukūrė trys dinamiškiausios totalinės valstybės, susijungusios į ideologinį Berlyno — Rymo — Tokio trikampį. Tai Vokietija, Italija ir Japonija.

Šio trikampio vyriausiais organizatoriais ir inspiratoriais yra vokiečiai. Trikampio oficialus tikslas — kovoti su komunizmu. Tačiau visi žinome, kad tai tik esanti priedanga, o iš tikrųjų kiekviena šių valstybių yra pasiryžusi išplėsti savo politinę ekspansiją ir padidinti teritoriją, nesiskaitydamos su kitų tautų bei valstybių interesais.

Vokietija su Italija nori paversti Ispaniją savo kariška baze, kuri užtikrintų Berlynui, o ypatingai Rymui pirmenybę Viduržemio jūroje ir, reikalui esant, užkirstų kelią Anglijai ir Prancūzijai į Afriką, Tolimuosius ir Artimuosius Rytus, vadinasi, į neišsemiamų turtų šaltinį. Žinoma, labai vertinami yra ir Ispanijos gausūs žemės turtai—įvairi žaliava, kurios Italijai ir Vokietijai labai reikia. Be to, Vokietijai svarbu Ispanijoje prie Prancūzijos sienos sudaryti puolimo bazę į Prancūziją, nes rytų sieną saugoja neįveikiama garsi Mažino linija — tvirtovė. Pagaliau manoma, kad įsigalėjus gen. Frankui Ispanijoje, prie Berlyno — Rymo ašies prisidėtų Portugalija. Tada Pirinėjų pusiasalis būtų didžiausia ir pavojingiausia tvirtovė, su kuria turėtų skaitytis Anglija ir Prancūzija.

Vėl rytuose hitlerininkai savo ekspansinius planus vykdo vieni patys. Apsimetę Sudetų krašto vokiečių gynėjais ir visų Čekoslovakijoje gyvenančių mažumų patronais, norėtų šią demokratiškiausią valstybę padaryti didžiausia mažumų engėja. Todėl, kurstydami Čekoslovakijos mažumas ir reikalaudami Sudetų vokiečiams tokių politinių teisių, kokių ir patys Vokietijoje neturi, jie ieško priekabių, kad galėtų su motorizuotais pulkais vykti Pragon „malšinti“ nepaklusnios Čekoslovakijos valdžios ir „išvaduoti“ Sudetų vokiečius. Tuo tarpu iš tikro Vokietijos valdovai nori prasiskinti sau kelią į Dunojaus baseiną ir Persiją, Iraką ir t. t. Be to, pakeliui jie rastų žemės ūkio produktais ir žaliavomis turtingus kraštus ir gerą rinką savo pramonės gaminiams, kas Vokietijai sudaro gyvybinį klausimą.

Japonija, per keliasdešimt metų išvyščiusi savo pramonę labiau negu kitos Azijos tautos, nori tokiu būdu sustiprinti savo ekonominę padėtį ir pasiekti tą galybę, kurią turi Amerika. Tačiau Japonija neturi tiek gamtos turtų ir ekonominės nepriklausomybės didesnių rinkų. Todėl ji visa savo galia stengiasi įsigalėti Kinijoje, kad tapusi šios didelės valstybės valdove, galėtų visiškai Kinijos žaliavas išnaudoti ir turėtų gerą rinką savo prekėms.

Japonijos vyriausybė iš pat pradžios pasiryžo plėsti kariškomis jėgomis savo teritoriją ir įgyvendinti savo didžiąsias ambicijas. Tam tikslui ji pastatė didelę kariuomenę ir galingą laivyną.

moko kiniečius karinių gudrybių. Be to, vokiečiai viską daro, kad karas Ispanijoje užsitęstų, ir tuo būdu Musolinis nusilpnėtų, išvargtų ir nesusitaikytų su Anglija. O Musolinis savo ruožtu pradeda smarkią akciją Balkanų valstybėse, ypač Vengrijoje ir Jugoslavijoje, kad čia vokiečiai perdaug neįsigalėtų.

Šie nesutikimai, interesų priešingumai trikampį, o ypač ašį žymiai nusilpnina. Tačiau pavojus dar nepašalinamas. Dėl to Europos galybės: Prancūzija ir Anglija, įvertindamos pavojaus svarbumą, visu rimtumu yra pasiryžusios jį likviduoti arba bent sumažinti. Stipriausias ir reikšmingiausias argumentas, kuris išdidiems vokiečiams ir italams yra suprantamas, tai yra ginklavimasis. Kada italai su vokiečiais aiškiai šaipėsi iš Paryžiaus ir Londono ir ironiškai traktavo Anglijos ir Prancūzijos įspėjimus, tai šios dvi valstybės, pritrūkusios kantrybės, padavė sau rankas ir pradėjo milžinišką ginklavimąsi. Šį argumentą suprato ir Berlynas su Rymu, kurie tuojau pradėjo murmėti:

Kam jūs taip ginkluojatės, mes nepajėgiame jūs pasivyti, gal geriau būtų sulaikyti ginklavimąsi.

Bet Paryžius ir Londonas tų murmėjimų negirdi: statoma tūkstančiai lėktuvų, šimtai karo laivų ir kitų pabūklų. Duodama kariškos paskolos Turkijai, Rumunijai, kad šios apsiginkluotų; Dunojaus baseino valstybės remiamos, kad jų nepaliestų Berlyno — Rymo ašis. Čekoslovakijos neliečiamybė garantuojama patrankomis, Ispanijoje daromi žygiai, kad gen. Franko nepakliūtų Rymo globon.

Pradėjus Anglijai ir Prancūzijai kalbėti tokia kalba, Berlynas su Rymu nors dar purtosi, smarkauja, bet dairosi, kaip čia susitaikyti su Anglija ir Prancūzija. Iš to išvada yra aiški: kad jeigu Anglija ir Pranzuzija pasiryž, tai minėti neramumo židiniai bus lokalizuoti.

Kas.

KORESPONDENCIJOS

Gervėčiai. Viln.-Trakų apskr. *Dėl klebonijos statymo.* Šių metų birželio mėnesio pabaigoje apdegė Gervėčių parapijos klebonija. Dabar parapijiečiai yra linkę kleboniją pastatyti, o klebonas nori statyti naują kleboniją. Tuo reikalu šio mėnesio 17 d. klebonas buvo susikvietęs parapijos kaimų atstovus, su kuriais buvo svarstoma, kokiomis sąlygomis galėtų būti statoma naujoji klebonija. Kaimų atstovų rinkimai taip buvo pravesti, kad lietuvių gyvenami kaimai galėjo nusiųsti į pasitarimą tik tris savo atstovus. Susirinkime iškilus sumanymui, kad turi būti pastatyta mūrinė klebonija, kuri kaštuosianti 10.000 auks., ir pasiūlius, kad tuos pinigus turi sudėti visi parapijiečiai, lietuvių atstovai pareiškė, kad jie duosią tik ketvirtą šios sumos dalį, nes bažnyčioje jie turi lietuviškų giedojimus tik kas ketvirtas sekmadienis. Tačiau daugumai sukviestų nelietuvių atstovų pasiūlymo nesutiko priimti, pažymėdami, kad „jeigu mokėti, tai mokėti visiems po lygiai.“ Ginčams įpusėjus atvykę Garvėčių rajono mokyklų prefektas kun. Trochimas (jis neturėjo teisės dalyvauti su sprendžiamu balsu. Red.), kuris taip pat pareiškė, kad klebonijos reikalams visi turi mokėti po lygiai. Pasak jo, kas nenorės mokėti „geruoju“, turės sumokėti „bloguoju“.

Parapijietis.

Povilonys, Lydos apskr. *Tautybės deklaracija.* Dar 1937 spalių mėnesį Povilonių vienkiemio gyventojas J. Nenartavičius buvo įteikęs Žirmūnų valsčiaus valdybai prašymą, kad išduotų jo sūnui deklaraciją, jog jis yra lietuvių tautybės, kad su ta deklaracija paskiau galėtų įstoti į Vilniaus lietuvių Vytauto Didžiojo gimnaziją. Valsčiaus valdyba tokią deklaraciją atsisakė išduoti, motyvuodama tuo, esą, ji tam nesanti kompetentinga. Prašytojas kreipėsi į Lydos apskrities storastą. Po ilgų klabenimų apskrities storastijoje, pagaliau, šiemet birželio mėnesio gale J. Nenartavičius prašymas vėl atsidūrė Žirmūnų valsčiaus įstaigoje, — iš kur liepos 16 dieną gautas atsakymas, kuriame pažymima, kad valsčiaus valdyba prašytojo tautybės nustatyti negalinti, nes, jos nuomone, Žirmūnų valsčiuje lietuvių nesama.

Žirmūnų valsčiaus ribose prieš keletą metų veikė Liet. Šv. Kazimiero d-jos skyriai, lietuviškos skaityklos, vaikų darželiai ir kt., pavyzdžiui: Lapotiškėje, Padvarėje, Nevašiuose ir kt. Be to, šiame valsčiuje jau yra paruoštas gražus lietuvių inteligentų būrelis. *m. n.*

Rodunė, Lydos apskr. *Dėl lietuviško pamoksło.* Šio mėnesio 16 dieną Rodunėje buvo metiniai atlaidai. Kaip visuomet, po sumos turėjo būti lietuviškas pamokslas. Bet jo nebuvo. Lietuviai nesulaukę nusiuntė pas vietos kleboną kun. Šteiną atstovus pasiteirauti. Kun. Šteinas paaiškino, kad nesą kunigų, kurie sakytų lietuvišką pamokslą. Jis, esą, prašęs Nočios klebono kun. Verbausko ir Eišiškių vikaro kun. Valiukevičiaus, bet abu atsisakę ir todėl jis nesąs kaltas, kad lietuvių pamokslo nebėra. Lietuvių atstovai, norėdami geriau ištirti, kreipėsi pas ten pat atlaiduose buvusį kun. Valiukevičių, klausdami, ar iš tikrųjų jis atsisakęs sakyti lietuvišką pamokslą. Kun. Valiukevičius jiems atsakė, kad lietuviškam pamokslui sakyti jis iš kun. Šteino nesąs gavęs jokio prašymo, jokio paliepimo. Tuomet kun. Šteinas susistvėrė pasielgęs netaktingai ir paprašė kun. Valiukevičiaus, kad jis lietuvišką pamokslą pasakytų po mišparų.

Taip ir buvo. Pamokslas buvo pasakytas tik po mišparų. Bet jo klausėsi nedaug žmonių. Daugelis apie tai nežinojo ir buvo jau išsiskirstę.

Šiemet panašiai įvyko du kartus. Pav., per Šv. Jurgio atlaidus lietuviško pamokslo nebuvo visai.

Tuo reikalu Rodunės parapijos lietuviai ketina kreiptis pas Vilniaus arkivyskupą. *Parapijietis.*

Drūcmiai, Viln.-Trakų apskr. *Neįvyko lietuviškas vakaras.* Drūcminų kaimo jaunimas birželio 29 d. norėjo surengti lietuvišką vakarą. Jo rengėjai ir vaidintojai dirbo išsijuosę. Rolės mokintasi su dideliu stropumu. Bet vakaras neįvyko: negautas jam leidimas. Tą dieną į Drūcminus buvo suplaukę iš visų apylinkių daugybė jaunimo. Mat, buvo tikėtasi, kad vakaras įvyks.

Vakarui neįvykus, buvo surengti šokiai. Jų proga buvo pažaista ir sportiškų žaismų. Žaista tinklinis. Pažymėtina, kad sportiškuose žaismuose neatsilieka nuo vyrų ir merginos. Jos taip pat lygiai pasirodo su savo jėgomis.

Apskritai, čia jaunimas yra neatsilikęs. Jis skaito laikraščius, knygas, susirinkęs padainuoja lietuviškų dainų ir nuolatos darosi labiau išlavintas ir pažengęs priekin. *J.*

Valinčiai, Suvalkų apskr. *Negavo leidimo nusipirkti žemės.* Valinčių kaimo lietuvis gyventojas Jonas Valinčius norėjo nusipirkti Bubelių kaime apie 7 ha žemės ir šiuo reikalu šiemet vasario 14 d. buvo nusiuntęs Baltstogės Vaivadijos Įstaigon prašymą. Dabar, po keturių mėnesių J. Valinčius gavo iš tos įstaigos raštą (Nr. P. B. 246-1803/36), kuriuo pranešta, kad jo prašymas esąs išspręstas neigiamai. Dėl šio sprendimo duota teisė per 14 dienų apeliuoti Vidaus Reikalų Ministerijon. *Valinčiokas.*

Šuma-Krokšlys, Gardino apskr. *Sporto rungtynės.* Čia kaimas didelis, jaunimo yra gausus būrys. Jis, kad ir neturi jokios organizacijos, tačiau neišnyksta. Kiek sąlygos leidžia, šviečiasi ir lavinasi.

Vietos jaunimas domisi ir sportu. Neseniai čia įvyko sporto rungtynės. Rungtasi su apylinkės lenkais mokytojais (Kas buvo žaista? Red.) Nugalėjo vietos lietuvių jaunimas. Rungtynių žiūrėjo keli šimtai žmonių. Visų susidomėjimas buvo didelis. Jie su pakilusia nuotaika sekė visą žaidimo eigą.

Juzas.

VILNIAUS KRONIKA

Lietuviškų bibliotekų ir skaityklų reikalu

Iki šių metų Vilniuje veikė dvi lietuvių viešosios bibliotekos ir dvi skaityklos, kurias turėjo Lietuvių Mokslo ir Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos. Lietuvių Mokslo Draugijos biblioteka ir skaitykla veikė Antakalnio g-vėje Nr. 6 „Ryto" Draugijos patalpose, o Liet. Šv. Kazimiero D-jos biblioteka ir skaitykla — Didžioje Nr. 12, Liet. Labdarybės D-jos namuose. „Ryto", Liet. Labdarybės, Liet. Mokslo ir Liet. Šv. Kazimiero draugijas uždarius, tuo pačiu buvo uždarytos ir tos bibliotekos ir skaityklos. Dabar Vilniuje nėra nė vienos lietuvių viešos bibliotekos ir nė vienos skaityklos. Lietuvių Mokslo Draugijos bibliotekos ir skaityklos durys dar ir dabar kasdien antspaudojama, o Liet. Šv. Kazimiero D-jos buvusios bibliotekos ir skaityklos salėje dabar gyvena kažkokie jauni žmonės.

Belaukiant naujų mokslo metų darosi labai aktualus lietuviškų bibliotekų ir skaityklų reikalas. Tenka patirti, kad dalis Vilniaus lietuvių, kuriems labiau rūpi mūsų jaunimo studijų reikalai, yra sumanę Vilniuje steigti naują lietuvišką biblioteką ir skaityklą, kad po vasaros atostogų suvažiavę mūsų studentai ir moksleiviai vėl galėtų rasti jų mokslams reikalingos medžiagos.

Svečiai

—Šiomis dienomis į Vilnių buvo atvykęs iš Lietuvos Valstybės Vilniaus krašto kilimo lietuvis, Kedainių gimnazijos istorijos mokytojas Juozas Sužiedėlis.

—Liepos 23 d. į Vilnių buvo atvažiavęs Lietuvos prekybos delegacijos Varšuvoje narys dr. Juozas Jurkūnas.

—Taip pat porą dienų Vilniuje viešėjo žymus Amerikos lietuvių veikėjas, buv. „Draugo" redaktorius, Amerikos Lietuvių Kunigų Vienybės pirmininkas, o dabar Worcestery Mas Aušros Vartų parapijos klebonas kun. Konstantinas Vasys. Jis savo amžiaus 50 metų ir kunigavimo 25 metų jubiliejaus proga buvo atvažiavęs į Vilnių Aušros Vartuose atlaikyti mišių.

Vilniečiai patenkinti

Dabar viešį Kaune Vilniaus lietuviai sportininkai ir jų vadovai jau yra atsiuntę savo artimiesiems laiškų, iš kurių matyti, kad jie anos pusės žmonių sutikimu ir Kauno vaišingumu esą labai patenkinti.

Kauno laikraščiai praneša, kad vilniečiai kartu su kitų kraštų atvykusiais Kaunan lietuviais jau kelių organizacijų buvę pagerbti. „XX Amžius" rašo, kad liepos 19 d. juos pagerbusi Lietuvos Verslininkų Sąjunga, kuri Neolituanų rūmuose jiems buvo surengusi vaišes. Esą, nuoširdžiai ir gražiai pavaišinti svečiai kelias valandas praleidę jaukioje nuotaikoje. Ta proga juos nuoširdžiai sveikinę Verslininkų Sąjungos atstovai.

Norįs pasitraukti Lietuvių Mokslo Draugijos kuratorius(?)

Vilniuje eina gandai, kad norįs atsistatydinti uždarytos Lietuvių Mokslo Draugijos valdiškas kuratorius adv. Venslavskis. Kalbama, kad jis dabar esąs labiausiai nepatenkintas tuo, kad jam nepavykę iš banko paimti Lietuvių Mokslo Draugijos padėti pinigai, kurie dabar, kaip jau buvo rašyta, yra teismo apdrausti, kol bus išspręstas atstatytų Draugijos tarnautojų algų atlyginimo klausimas.

Neregistruojami „Kultūros" Draugijos skyriai

Vilniaus Lietuvių Švietimo „Kultūros" Draugija paskutiniu laiku bandė įsteigti savo skyrius šiose lietuvių gyvenamose vietose: Pašaminėje, Kirkučiuose, Radiškėje, Melagėnuose, Juodagalviuose — Švenčionių apskr. ir Gėliūnuose — Viln.-Trakų apskr.

Dabar „Viln. Žodis" rašo, kad Švenčionių ir Vilniaus-Trakų apskričių storastos tų „Kultūros" D-jos skyrių neužregistravo.

Norėjo atvykti amerikiečių choras

Šiomis dienomis buvo gauta iš Kauno žinia, kad dabar ten viešįs Amerikos lietuvių choras ketinąs atvykti į Vilnių ir čia norįs surengti lietuviškos dainos koncertą. Bet vėliau paaiškėjo, kad dėl tam tikrų priežasčių ir techninių kliūčių choras atvykti negalėsiąs.

Lietuvių jaunimo bendra išvyka

Šio mėnesio pirmoje pusėje būrys Vilniaus lietuvių besimokančio ir bestudijuojančio jaunimo (25 asmens) krašto pažinimo tikslais aplankė Švenčionių apskrities kai kurias lietuvių gyvenamas vietas. Buvo sustoję Ceikiniuose, Strūnaityje, Melagėnuose, Švenčionyse, Švenčionėliuose ir jų apylinkių kai kuriuose kaimuose. Ta proga mūsų jaunimas tose vietose padainavo lietuviškų dainų ir su kaimo jaunimu pažaidė tautiškų ir sportiškų žaismų.

Rugiapiūtė jau prasidėjo

Pranešama, kad šiomis dienomis visame mūsų krašte jau prasidėjo rugiapiūtė.

Aušrininkams statomi paminklai

Lietuvos Valstybėje miestai ir miesteliai jau yra pristatę visokių paminklų. Daugiausia paminklų statoma Lietuvos atgaivintojams, prieškariniams lietuvių visuomenės veikėjams, kurie jau yra mirę. Daugiausia pristatyta buvusiems aušrininkams.

Šią vasarą Birštone bus pastatytas Dr. Jonui Basanavičiui paminklas. Jo biustas jau pagamintas Kaune.

Alytaus savivaldybė yra nutariusi pagerbti antrąjį aušrininką — rašytoją ir poetą Ksaverą Vanagėlį. Jam nuspręsta paminklas pastatyti Simne, iš kur Ks. Vanagėlis yra kilęs.

Dr. J. Basanavičiaus ir Ksav. Vanagėlio paminklų projektus dirba žymus Lietuvos skulptorius A. Aleksandravičius.

Paskaita apie vilniečių kūrybą

Liepos 24 d. Kauno radiofone buvo paskaita apie naujausią Vilniaus lietuvių kūrybą. Skaitė Antanas Vengris. Jis apibūdino tris neseniai pasirodžiusius veikalus: Onos Miciūtės eilėraščių rinkinį „Žiburiai pelkėse", Juozo Kėkšto eilėrasčių rinkinį „Toks gyvenimas" ir Vlado Radziulio romaną „Žingsniai gyveniman".

Lietuvos Prezidento užuojauta

Mirus Rumunijos karalienei, Lietuvos Valstybės Prezidentas Antanas Smetona nusiuntė Rumunijos karaliui Karoliui II užuojautos telegramą. Rumunijos karalius, gavęs užuojauta, atsiuntė Lietuvos Valstybės Prezidentui padėkos telegramą.

Ką siūlo vokiečiai

Nors šiuo metu laikraščiuose ne tiek daug rašoma apie Čekoslovakiją, bet ji vis dar yra Europos politikų susidomėjimo centru. Jabiausiai šiuo klausimu yra suinteresuoti vokiečiai, kurių spauda kiekvieną mažmožį išpučia į didelį įvykį, nuolat kaltindama čekus.

Paskutinėmis dienomis betgi ir vokiečių spauda nustojo rašiusi apie tariamas Čekoslovakijos vokiečių skriaudas. Užtat Europos politiniai sluogsniai susidomėjo Hitlerio adjutanto atsilankymu Londone, kur jis ilgai konferavo su premjeru Čemberlenu. Spėjama, kad pasikalbėjimų metu buvo paliestas ir Čekoslovakijos klausimas, kurį, kaip pranešama, svarstė šiomis dienomis ir Hitleris su savo artimiausiais bendradarbiais.

Pasitarimas įvyko Miunchene. Po to pasklido žinių, kad Vokietija pasiūlysianti Čekoslovakijai sudaryti nepuolimo sutartį penkeriems metams su ta sąlygą, kad Čekoslovakija būtų neutrali, kaip, pavyzdžiui, Belgija. Tačiau svarbiausia tokios sutarties pasirašymo sąlyga, tai Čekoslovakijos išsižadėjimas nepuolimo sutarties su Sovietų Rusija.

Be to, pranešama, kad Vokietijos vadai ir toliau neatsisako nuo Čekoslovakijos vokiečių plebiscito, kuris esą turėtų įvykti po sutarties pasirašymo.

Kiek šios žinios turi pagrindo, sunku kas nors tikro pasakyti. Viena tik aišku, kad vokiečiai nenustoja kalbėję apie Čekoslovakiją.

×

Paskutiniu metu spaudoje vėl pasirodė neraminančių žinių apie Vokietijos-Čekoslovakijos santykius. Kaip žinia šį klausimą svarstė Paryžiuje Anglijos ir Prancūzijos užsienų reikalų mininsteriai. Be to, šiomis dienomis Anglijos pasiuntinys Prahoje du kartus lankėsi pas Čekoslovakijos premjerą, o Vokietijos ambasadorius Londone konferavo su Anglijos premjeru.

Po šių pasitarimų, visi vokiečių laikraščiai, lyg įsakyti, vėl pradėjo aštrią kampaniją prieš Čekoslovakijos vyriausybę, prikišdami, kad ji tyčia vilkina tautinių mažumų įstatymo išleidimą.

Palestinoje nieko naujo

Tik yra daug užmuštų ir sužeistų

Kasdiena telegramos praneša, kad Palestinoje netik nenurimsta kova tarp žydų ir arabų, bet diena dienon aštrėja. Kaip jau buvo minėta, šią kovą pradėjo žydai ir todėl dalis žydų teroristų pateko į anglų policijos rankas ir visi bus teisiami anglų karo tribunolo.

Neatsižvelgiant į griežtas anglų policijos ir kariuomenės priemones, kasdien tai vienur, tai kitur įvyksta kruvinų susirėmimų, kurių metu esti užmuštų ir sužeistų. Šio mėn. 18 dieną Palestinos miestuose žuvo 9 žmonės ir keliosdešimt buvo sužeista.

Arabai, keršydami už savuosius, yra susiorganizavę į partizanų būrius, kurie užpuldinėja mažesnes žydų kolonijas, su kurių gyventojais įvyksta formalūs mūšiai. Prasidėjus arabų užpuldinėjimui, iš mažesnių kolonijų žydai jau bėga, burdamiesi miestuose.

Paskutinės žinios praneša, kad anglai ėmėsi visų priemonių nuraminti žydų ir arabų kovas. Kadangi iki šiol visos pavartotos priemonės nieko nepadėjo, sumanė išgaudyti visus žydų ir arabų teroristus ir patalpinti juos į koncentracinę stovyklą. Šis anglų žygis ypač nepatinka arabams, kurie žada nenusileisti.

Interpelacija dėl masonų

Jau buvo rašyta, kad šiuo metu lenkų spaudoje vedama aštri polemika dėl masonų veiklos Lenkijoje. Dalis lenkų spaudos yra griežtai nusistačiusi prieš masonus ir reikalauja, kad jų ložos kuo greičiau būtų uždarytos, kadangi jų veikimas esąs kenksmingas valstybės reikalams. Tuo tarpu kiti lenkų laikraščiai teigia, kad L. Kozlovskio sukeltas triukšmas dėl masonų esąs niekuo nepagrįstas.

Kaip iš tikro yra, sunku pasakyti. Masonų veiklos klausimas pasidarė aktualus ne tik spaudoje, bet dėl jo jau buvo kalbama senate, o neseniai vienas seimo atstovas, tūlas Budzinskis įteikė interpeliaciją dėl masonų veiklos Lenkijoje. Ką į šią interpeliaciją atsakys vyriausybė, tuo tarpu dar nežinia.

Žydų persekiojimas Vokietijoje ir... Rusijoje

Užsienio spaudos pranešimu, Vokietijoje (podraug ir vokiečių užimtoje Austrijoje) vis daugiau išleidžiama ne tik įvairių, prieš žydus nukreiptų įstatymų, bet taip pat visokių aplinkraščių, kuriuose nurodoma, kaip reikia kovoti su žydais. Be įstatymų ir aplinkraščių, griebiamasi ir įvairių kitų priemonių. Pazyzdžiui, didelėse gatvėse iškabinami transperentai su parašais, kad žydai yra prasikaltėliai, arba vėl visuose Vienos miesto soduose yra griežtai uždrausta įeiti žydams.

Didelę sensaciją sukėlė ir Sovietų Rusijos kai kuriuose laikraščiuose įdėti straipsniai, kuriuose visų pirma smarkiai puolami žydų rabinai. Kadangi iki šiol Sovietų Rusijos spaudoje buvo puolami tik katalikų ir pravoslavų kunigai, tai nelauktas pasisakymas prieš rabinus aiškinamas tuo, kad netrukus galima laukti žydų persekiojimo ir Sovietų Rusijoje.

Japonija Sovietų Rusijai nusileido

Jau buvo rašyta, kad paskutiniu metu žymiai pablogėjo Japonijos ir Sovietų Rusijos santykiai, kai Sovietų Rusijos kariuomenė užėmė Mandžiūrijos teritorijos dalį. Neatsižvelgiant į kelias Japonijos ir Mandžiūrijos notas, Sovietų Rusija savo kariuomenės neatitraukė, pareikšdama, kad toji teritorija priklausanti Rusijai.

Susidarius tokiai padėčiai buvo laukiama, kad Japonija mėgins jėga išstumti Sovietų Rusijos kariuomenę. Tačiau gaunamos iš Tolimųjų Rytų žinios aiškiai rodo, kad Japonija šiuo žygiu Sovietų Rusijai nusileido ir dabar nori taikingu būdu išspręsti konfliktą. Nusileido, žinoma, todėl, kad šiuo metu Japonija negalėtų kariauti su Kinija ir su Sovietų Rusija, kuri prie Mandžiūrijos sienos yra nusiuntusi labai daug kariuomenės.

KARAS KINIJOJE

Kinai evakuoja Hankou miestą

Kaip žinome, jau kelios savaitės, kaip okupacinė japonų armija vis slenka arčiau Hankou miesto, kuriame iki šiol buvo laikinoji Kinijos sostinė. Kadangi visos kiniečių pastangos sulaikyti japonų puolimą, nepavyko, tai dabar kiniečiai jau evakuoja Hankou miestą. Tačiau tuo pačiu metu šio miesto apylinkės stiprinamos ir kiniečiai gins jį iki paskutiniųjų.

Kartu pranešama, kad japonų okupuotose Kinijos žemėse vis dažniau įvyksta kruvinų susirėmimų su kiniečių partizanais. Be to, miestuose dažnai žūsta japonų šalininkai kiniečiai, kurie tuo ar kitu būdu bendrauja su okupantais.

Šios žinios aiškiai rodo, kad japonų užimtose kiniečių žemėse šiokią tokią tvarką gali palaikyti tik kariuomenė.

KARAS ISPANIJOJE

Vyriausybininkai koncentruoja kariuomenę

Kaip žinia, paskutiniu metu Ispanijos sukilėliai atkakliai puola visuose frontuose ir jau daugelyje vietų jiems pavyko pasistūmėti pirmyn. Vyriausybininkai betgi atsitraukia tik po atkaklių mūšių.

Dabar pranešama, kad Sagunto apylinkėse vyriausybė yra sutraukusi apie 150.000 kariuomenės, kuri žadanti ginti Saguntą iki paskutiniųjų. Dėl to laukiama, kad artimiausiu metu įvyks atkaklūs ir dideli mūšiai.

Kartu japonų oficiali telegramų agentūra praneša, kad Sovietų Rusija daugelį savo karininkų iš Ispanijos jau atšaukė ir juos perkėlė į Kiniją, kuri jie pavaduoja vokiečių karininkus, kurie dabar iš Kinijos jau atšaukti.

Įvairumai

Žiauri dviejų bičių spiečių kova

Užsienio spauda rašo apie dviejų bičių spiečių kovą, įvykusią Belgijoje, netoli Anverso. Vieną gražią dieną ūkininkas Sobrė, saugojęs savo avilį, iš kurio turėjo išskristi spiečius, pamatė, kad į jo sodą atskrido iš kažkur kitas bičių spiečius. Jis jau rengėsi įsibrovėlį spiečių semti, kaip iš jo avilio pasikėlė debesis ir rinkosi vietą spiesti. Sobrė sodas buvo jaunas, tik vienas akacijos medis augo aukštas. Į jį buvo susimetusios viešnios, bet čia sulėkė ir savosios. Abiejoms akacija labai patiko.

Staiga aplink akacijos medį pradėjo skraidyti galybė bičių. Pasigirdo nepaprastas užesys, dūzgimas. Anksčiau atskridusios maišėsi su vėliau spietusiomis, rodėsi, kad jos tikrai kariauja. Daugelio žmonių akivaizdoje bitės pagaliau persiskyrė į dvi dalis ir vienos nuskrido sau, kitos sau. Po mūšio žemai po medžių rasta arti 2000 negyvų bičių. Tokia dviejų bičių spiečių kova yra retas dalykas. Sobrė neteko ir savo bičių.

Koks šuo ištikimiausias?

Prancūzų dienraštis „Figaro" savo skaitytojams paskelbė originalų uždavinį: pasisakyti, kurios veislės šuo yra ištikimiausias savo šeimininkui. Nors prancūzai gal ir mažesni šunų mylėtojai, kaip anglai, tačiau ši dienraščio anketa turėjusi didelį pasisekimą. Šiomis dienomis buvo skaičiuojami skaitytojų balsai, pasisakę už vieną ar kitą šunų veislę. Pasirodo, kad didžiausią balsų dalį gavo vilkas. Jam buvo suteiktas ištikimiausio šuns titulas.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5 — 1. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius Liudvikas Cicėnas. „RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.